

IOM • OIM

Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsioon

Managing Migration for the Benefit of all

Ülevaade

Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsioon (IOM) on peamine valitsustevaheline migratsioonivaldkonnas tegutsev organisatsioon, mis loodi juba 1951. aastal. Hetkel on IOM-il sada üheksa* liikmesriiki, samal ajal kui kolmkümmend* riiki ning paljud valitsustevahelised ja -välised organisatsioonid omavad vaatejastaatust. 2005. aastal oli IOM programmi eelarve üle 880* miljoni USA dollari, millest rahastati enam kui 1200* programmi. IOM-i personal koosneb ligikaudu 5000*-st töötajast ning organisatsioonil on 210* esindust enam kui sajas riigis. Organisatsiooni liikmeskond täieneb jätkuvalt. (*veerbruar 2005)

IOM-i tegevus on orienteeritud ennetustööle, reageerimisvalmidusele ja tulemustele. IOM on pühendunud inimliku ja organiseeritud migratsiooni edendamisele, järgides teenuste osutamisel ja nõustamisel valitsuste ja migrantide vajadusi. IOM-i ülesanneteks on:

- migrantide liikumise organiseerimine rahvusvahelisel tasandil,
- rahvusvahelise migratsioonialase koostöö edendamine,
- migratsiooniprobleemidele tõhusate ja praktiliste lahenduste leidmisele kaasaaitamine, ning
- panustamine rahvusvahelisse solidaarsusse läbi häda kannatavatele inimestele humanitaarabi võimaldamise.

Organisatsiooni 1989. aastal uuendatud põhikiri sätestab mitmed aluspõhimõtted, seal hulgas konkreetse ja selge seose migratsiooni ning majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise arengu vahel, samuti inimeste vaba liikumise põhimõtte tunnustamise.

IOM-i tegevused on suunatud neljale põhivaldkonnale:

- migratsioon ja areng,
- migratsiooni hõlbustamine,
- migratsiooni reguleerimine
- sundmigratsioon.

Nimetatud nelja põhivaldkonnaga seonduvad üleulatuvalt tegevused hõlmavad:

- tehnilist koostööd, suutlikkuse tõstmist,
- migrantide õiguste kaitsmist,
- rahvusvaheliste migratsiooniõiguse täiustamist,
- teabe kogumist, uuringuid,
- poliitilisi debatte ja juhiseid,
- regionaalset ja rahvusvahelist koostööd,
- avalikkuse teavitamist ja harimist,

- migratsiooniga seonduvate tervishoiuküsimustega tegelemist,
- migratsiooni soolisi aspekte,
- integratsiooni ning reintegratsiooni.

IOM teeb tihedat koostööd nii valitsuste kui valitsustevaheliste ning valitsustevaheliste partneritega. Olemata Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) liige, omab IOM 1992. aastast Peaassambleel vaatejastaatust. IOM-il on ametlikud koostöökokkulepped paljude ÜRO partnerorganisatsioonidega, samuti osaleb organisatsioon mitmete ÜRO koordineeritavate üksuste, sealhulgas Organisatsioonidevahelise Alalise Komitee¹ ja Genfi Migratsioonirühma² töös.

Tegevused

Migratsioon ja areng

Suhted päritolumaade ning nende eemal asuvate kogukondade vahel on eduka arengu võtmeks. Antud valdkonnas on IOM-i põhieesmärgiks aidata seada migratsiooni arenguline potentsiaal üksikisikute ja ühiskondade heaolu vankri ette, seda kooskõlas rahvusvahelise poliitika milleeniumi arengusuundadega³ ja poliitikavaldkonnas läbiviidud teaduslike uuringutega ning administratiiv- ja juhtimisalast suutlikkust tõstvate tegevusprogrammide raames.

Konkreetsetest tegevustest võiks nimetada:

- välismaal elavate isikute teadmiste nende kodumaale suunamist,
- rahvusvahelise võrgustiku väljatöötamise panustamist, "ajude liikumiseks" võimaluste loomist,
- tehnilise koostöö raames majanduse ja ühiskonna edendamist, tööjõumigratsiooniprogrammide läbiviimise kaudu inimkapitali suurendamist,
- kvalifitseeritud tööjõu kodumaale naasmise ja reintegreerimise hõlbustamist,
- migratsiooni ohjamise kaudu majandusliku ja sotsiaalse arengu potentsiaali maksimaalse ärakasutamise eesmärgil valitsuste suutlikkuse tõstmist, migrantide tervishoiu edendamist ning naismigrantide otsustusõiguse ja võrdõiguslikkuse põhimõtete tagamisele kaasaaitamist.

Samuti aitavad IOM-i tegevused antud võtmevaldkonnas luua vajalikke haridus-, laenu- ja investeerimissüsteeme, mis toetavad eluterve ja tsüklilise migratsiooni-mustri kujunemist.

¹ Inter-Agency Standing Committee (IASC)

² Geneva Migration Group (GMG)

³ *Millenium Development Goals*

Migratsiooni hõlbustamine

Tänapäeva muutuv maailm sõltub töötajate, spetsialistide, tudengite, praktikantide, perede, turistide ja teiste inimeste suutlikkusest ohutult ja tõhusalt riigist riiki liikuda, seda vajalike lubade ja olulise viivitusteta.

IOM võimaldab valitsustele tehnilist ning poliitika-alast nõu, kuidas reguleerida tööjõu- ning teiste ühiskonnagruppide liikumist ning viib läbi programme aitamaks valitsusi ning migrante valikute tegemisel/värbamisel, keeleoskuse ja kultuurilise orientatsiooni küsimustes, oma õiguste ja kohustuste teadvustamisel, konsulaarteenuste kasutamisel, koolituste läbiviimisel, riiki vastuvõtmisel, integreerimisel ning kodumaale tagasipöördumisel. Nimetatud teenuseid, mis on kohandatud vastavale programmile, osutatakse protsessi kõikide etappide vältel: teabe edastamisel ja avalduste esitamisel/menetlemisel, intervjuerimisel, otsuste heakskiitmisel ning ka selle järgselt. IOM on üleilmselt viinud läbi enam kui 1,5 miljoni immigrandi tervisliku seisundi hindamise ning osutab kõikjal migrantidele logistilist ja reisialast abi.

Industriaalmaailma demograafiline ja sotsiaalne struktuur loob vajaduse teiste maade töötajate ja spetsialistide järgi. Rahvusvaheline tööalane migratsioon kujutab potentsiaalselt keerukaid korraldusi, kuid konkurentsivõimelisena püsida soovivates majandusruumides ei saa muutuste vajadust eirata. Migratsiooni edendamine töövaldkonnas võib olla kõikide-poolset kasulik.

Migratsiooni reguleerimine

Valitsused ja ühiskond soovivad teada, kes on huvitatud nende territooriumile pääsemisest, ja võtavad tarvitusele vajalikke abinõusid takistamiseks vastava loata isikute riiki sisenemist ning kiirendamiseks luba omavate migrantide liikumist. IOM aitab valitsusi migratsioonipoliitika, seaduste ja vastavate administratiivsete mehhanismide edendamisel, väljatöötamisel ning rakendamisel. IOM võimaldab riikide migratsioonistruktuuridele tehnilist abi ning neis töötavatele isikutele koolitust, seda nii piirivalve-, viisa-, sisenemise- ja elamisküsimustes, samuti võimalustest kogumaks ning kasutamaks biomeetrilist teavet.

Kaootiliste voolude asendamine regulaarse ja kindla korra järgi toimiva migratsiooniga teenib kõikide valitsuste huve. IOM-il on lai valik programme võitlemaks inim- ja salakaubanduse vastu, alates ennetamisest ohvrite abistamiseni. Samuti viib IOM läbi programme, mille kaudu hõlbustatakse ümberpaigutatud inimeste ja teiste migrantide vabatahtlikku naasmist ja reintegreerumist, võttes seejuures arvesse kohalike kogukondade vajadusi ja muresid.

Sundmigratsioon

Põgenikud ja ümberpaigutatud inimesed moodustavad pidevalt "liikvel olevate" inimeste rühma, mis nõuab erilist tähelepanu. IOM tegutseb koos teiste rahvusvaheliste

organisatsioonidega aktiivselt selle nimel, et inimesi ohtlikest piirkondadest evakueerida ning ohu möödudes nende naasmist hõlbustada, näiteks nagu Kosovo ja Timori juhtumitel. IOM aitab iga-aastaselt tuhandetel elamisloa saanud põgenikel uude riiki asuda.

IOM-i poole pööratakse regulaarselt palvega aidata leida sobivaid lahendusi siseriiklikult ümberpaigutatud inimestele, endistele sõdijatele, etnilistest vaenust kantud vägivalda ohvritele ning ülemineku- ja taastumisperioodis elanikkonna esindajatele. IOM otsib üles kodumaalt eemal elavad inimesed, et tagada nende õigust osaleda valimistel ja referendumitel. Samuti on IOM-il mahukad programmid ja tunnustatud oskusteave sõjajärgsete nõuete ja kompensatsioonide vallas.

Nõuanded poliitikavaldkonnas

Teaduslikud uuringud, poliitika, juriidiline nõustamine, andmete kogumine ja analüüsimine on võtmeks migratsiooni mõistmisele, uute poliitikate väljatöötamisele ning jätkusuutlikele praktilistele lahendustele. IOM annab oma panuse parandamiseks migrantide ja valitsuste arusaamist migratsiooniküsimustest nii siseriiklikul, regionaalsel kui ka rahvusvahelisel tasandil, suunates sedasi koostöö edendamist ja tõhusta migratsioonipoliitika kujundamist.

Tähtsale kohale on tõusnud sarnaste migratsiooniprobleemide ees seisvate valitsuste vahelised regulaarsed konsultatsioonid. IOM-i sisulise ja logistilise abiga peetakse konsultatsioone Põhja- ja Lõuna-Ameerikas, Kes- ja Ida-Euroopas, Aafrikas ja läänepoolsetes vahemeremaades. Niisugused mehhanismid tugevdavad rahvusvahelist koostööd, edendavad teabe ja kogemuste vahetamist, loovad partnerlussuhteid ja annavad kindlustunde ühiste probleemide lahendamisel. Globaalsel tasandil on IOM-i Nõukogu Rahvusvaheline Migratsioonidialoog⁴ tähtsaimaks riikidevahelise migratsioonipoliitika alaste debattide pidamise foorumiks, mille kaudu soodustatakse migratsiooni olemuse sügavama mõistmise ning tihedama migratsioonialase koostöö kujunemist.

IOM toimib sekretariaadina Šveitsi riigi poolt rahastatud Berni Initsiatiivi protsessile, mis on kutsutud ellu soodustamiseks täiustatud riikidevahelist koostööd migratsiooni ohjeldamise küsimustes, seda läbi mittesiduva rahvusvahelise migratsioonipoliitika kujundamise.

Maailma Migratsiooni Aruandes,⁵ ühes paljudest IOM-i iga-aastasest publikatsioonidest, antakse ülevaade kogu maakera peamistest migratsiooni-alastest arengusuundadest ja vastavasisulise poliitika küsimustest.

IOM kavatseb tugevdada oma rolli rahvusvahelise migratsiooniõiguse vallas, asetades erilist rõhku selle väljatöötamisele ja koostamisele, levitamisele, sisu teadvustamisele, kohaldamisele, kuid samuti ka koolitamisele, suutlikkuse tõstmisele ning rahvusvahelise migratsiooniõiguse

⁴ IOM Council's International Dialogue on Migration

⁵ World Migration Report

kui laialdase migratsioonihjamise struktuuri olulise osa edendamisele.

Peakontor:

17 route des Morillons • C.P. 71 • CH-1211 Geneva 19 •
Switzerland

Tel: +41.22.717 91 11 • Fax: +41.22.798 61 50 • E-mail:
hq@iom.int • Internet: <http://www.iom.int>

<"original" or "original tex" in Estonian>

Info sheet: IOM in Brief, May 2004

<"translation" in Estonian>

IOM Tallinn, detsember 2004